

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 06.02.2014

Deres ref.:
13/3589

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/10126

Saksbehandler:
Esten Ødegaard

Forslag til endringer i naturmangfoldloven kapittel IV om fremmede organismer -høringsuttalelse fra Miljødirektoratet

Vi viser til brev fra Miljøverndepartementet med forslag til endringer i naturmangfoldloven (nml) kapittel IV. Det foreslås å endre bestemmelser i loven som regulerer innførsel og utsetting av fremmede organismer.

Miljødirektoratet har følgende kommentarer til lovendringsforslagene.

Forskriftshjemmel til å gi unntak fra krav om tillatelse for innførsel av grupper av organismer

Miljøverndepartementet foreslår en hjemmel for at Kongen i forskrift skal kunne unnta grupper av organismer fra krav om tillatelse ved innførsel i tillegg til bestemte organismer. Miljødirektoratet er enig i at det er behov for å kunne unnta grupper av organismer fra krav om tillatelse. Enkelte organismegrupper eller bruksområder kan utgjøre en såpass lav miljørisiko at det ikke er behov for å vurdere søknader ved hver innførsel, og det kan derfor være mer hensiktsmessig å kreve en melding ved innførsel slik at myndigheten har oversikt over hvilke arter/underarter som innføres. Myndighetene kan med utgangspunkt i denne oversikten vurdere om noen av organismene som innføres medfører en såpass stor miljørisiko at de bør reguleres strengere.

Forskriftshjemmel til å gi krav om melding ved innførsel

I de tilfellene grupper av organismer i forskrift unntas fra kravet om tillatelse, vil ikke ansvarlig myndighet motta informasjon om hvilke arter/underarter som innføres under det aktuelle unntaket. Det er derfor behov for en melding slik at myndigheten i ettertid kan gjeninnføre kravet om tillatelse, eller forby innførsel av bestemte arter som innføres under unntaket dersom innførselen viser seg å medføre miljørisiko. En melding trenger ikke inneholde mange opplysninger utover artenes/underartenes vitenskapelige navn, og det vil ikke være behov for at ny melding leveres ved gjentatte innførsler av samme art/underart. Eksisterende innførsels-meldingssystemer, bl.a. under matloven, vil så langt Miljødirektoratets kjenner til, ikke kunne tilfredsstillende behovet for melding

om innførsel av levende organismer under naturmangfoldloven. I den grad eksisterende meldingssystemer likevel kan gi tilstrekkelig informasjon for innførsel av enkelte grupper av organismer under naturmangfoldloven, støtter Miljødirektoratet Miljøverndepartementets vurdering av at det ikke skal stilles krav om egen melding under naturmangfoldloven, men at myndighetene må samarbeide om å dele informasjon fra meldingssystemene som allerede er etablert. For å lette innsendingen av meldinger bør det utvikles et enkelt og brukervennlig nettbasert system som umiddelbart returnerer en kvittering på at de aktuelle artene er meldt. Det bør også utvikles et nettbasert system for søknader om innførsel og utsetting under naturmangfoldloven, og mange av de tekniske løsningene vil kunne være felles.

Gitt at krav om melding kun medfører lettelser i forhold til krav om tillatelse, stiller Miljødirektoratet spørsmål ved om det rettslig sett er nødvendig med en egen hjemmel for å forskriftsfeste krav om melding for organismer eller grupper av organismer som unntas fra lovens hovedregel om krav om tillatelse. Direktoratet støtter likevel forslaget om en egen hjemmel for å kreve melding ved innførsel, da en slik hjemmel vi tydeliggjøre at det kan bli stilt krav om melding ved innførsel som unntas fra kravet om tillatelse.

Forskriftshjemmel til å gi forbud mot utsetting og omsetning av organismer

Miljødirektoratet støtter forslaget om en klar hjemmel for å forby utsetting og omsetning av fremmede organismer. Særlig for landplanter, som kan settes ut uten tillatelse i en del områder, er det behov for å kunne forby utsetting og omsetning av de plantene som utgjør størst risiko for skade på biologisk mangfold. Dette vil både ivareta hensynet til biologisk mangfold og gi forutsigbarhet for private hageeiere og profesjonelle aktører. Miljødirektoratet er enig i at lista bør ligge høyt for å forby utsetting og omsetning, men vil samtidig peke på at departementets anslag på at kun 20-30 planter vil bli forbudt, innebærer at et stort antall plantearter i kategoriene svært høy risiko, høy risiko og potensielt høy risiko (Fremmede arter i Norge - med norsk svarteliste 2012) ikke vil bli forbudt. Aktsomhetsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 28 blir dermed viktig for å unngå at slike planter settes ut på steder der de kan spre seg og medføre risiko, og myndighetene bør i samarbeid med grøntbransjen, hagelag mfl sørge for å formidle informasjon om hvordan man kan unngå at bruk av slike planter medfører miljørisiko.

Utsetting uten særskilt tillatelse

Miljødirektoratet har forståelse for forslaget om å unnta utsetting av planter i private hager fra krav om tillatelse, da det er begrenset hvor mye man kan forvente av private hageeiere mht vurdering av miljørisiko ved planter som det er lov å omsette og plante ut. Utsetting i private hager vil dessuten innebære svært mange enkeltutsettinger, ofte med få planter, utført av svært mange aktører. Dette kan potensielt medføre mange søknader, noe som vil være tidkrevende for forvaltningen å behandle. Likevel vil direktoratet peke på at mange planter som utgjør miljørisiko sprer seg i stor grad nettopp fra private hager, og at forbud mot omsetning og utsetting kun vil omfatte en mindre andel av de plantene vi i dag vet kan medføre høy eller svært høy miljørisiko. Dersom myndighetene sørger for at informasjon om miljørisikoen ved slike planter, og om hvordan man kan unngå å påføre miljøet denne risikoen, er lett tilgjengelig, må det kunne forventes at også private hageeiere tar forhåndsregler for å unngå ytterligere spredning av planter som medfører miljørisiko.

I en del tilfeller vil dette innebære at man bør velge andre planter enn de som har potensiale til å spre seg fra den aktuelle hagen og medføre miljørisiko.

På bakgrunn av at private hager er en betydelig kilde til spredning av fremmede skadelige plantearter, er Miljødirektoratet kritisk til at et eventuelt krav om tillatelse for utsetting av planter etter § 30 andre ledd bokstav a, ikke skal gjelde ved utsetting i private hager, jf. forslaget til § 31 andre ledd andre punktum. Det vil etter direktoratets syn være en bedre løsning at man i det enkelte tilfelle vurderer om private hager bør være unntatt fra kravet om tillatelse ved utsetting av planter som er vurdert til å kreve tillatelse. Krav om tillatelse etter § 30 andre ledd bokstav a, kan for eksempel være aktuelt for nye plantearter/sorter som man har grunn til å anta kan utgjøre en svært høy økologisk risiko i Norge, men der man ikke har tilstrekkelig kunnskap om denne risikoen til at man kan forby utsettingen. I slike tilfeller anser Miljødirektoratet at kravet om tillatelse ved utsetting bør kunne omfatte alle bruksområder, og at dette i mange tilfeller ikke vil være urimelig overfor private hageeiere.

Miljødirektoratet støtter vurderingen om at når det gjelder utsetting i parker og andre dyrkede områder bør man beholde kravet om tillatelse ved spredning. Det er imidlertid urimelig med et absolutt krav om at det ikke kan påregnes at planten kan spre seg for at man skal kunne sette ut planter uten tillatelse. Direktoratet mener derfor at i de tilfellene en svært begrenset spredning ikke kan utelukkes, er utsetting uten tillatelse likevel akseptabelt forutsatt at den eventuelle spredningen ikke kan medføre noen miljørisiko.

Forskriftshjemmel for å gi unntak fra krav om tillatelse ved utsetting av grupper av organismer, samt utsetting i nærmere bestemte områder

Miljødirektoratet er enig i departementets vurdering av at det vil kunne være behov for å forskriftsfeste unntak fra krav om tillatelse for utsetting av grupper av organismer og for utsetting i nærmere bestemte områder. Så lenge slike unntak er basert på en vurdering av at miljørisikoen er lav, vil dette innebære en hensiktsmessig forenkling både for de som står for utsettingen, og for myndighetene som dermed kan konsentrere innsatsen om utsetting som medfører større miljørisiko.

Muligheten til å kreve melding ved forskriftsfestede unntak fra krav om tillatelse, er viktig i de tilfellene der myndighetene har behov for oversikt over hvilke organismer som settes ut under slike unntak, eller kunnskap om hvor organismene settes ut.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Gunn Paulsen
seksjonsleder

Esten Ødegaard
prosjektleder